

Til Fræna sauavlslag sitt 50 års jubileum 2008.

Sau og Geitehald i Fræna

Sauholdet i Fræna.

I tidligere tider var det noen få sauer på de aller fleste gårdene i Fræna for å skaffe husholdningen mat og ull til eget bruk, og kanskje noen ekstra kroner.

Sist på 50 tallet ble det økning i dyr pr. besetning. På 60 tallet var det stor interesse og et løft for sauen. Den årlige sau utstillingen på Bekkevoll i Molde økte og interessen og det ble kjøpt inn livdyr i stor skala hovedsakelig fra østlandsområdet og fra Voss. Prisene var rimelig høge og vi kan ta et eks. der Sauavlslaget i 1963 kjøpte lagsværen Fjellfin fra Voss for kr. 1500,- dette tilsvarte minst 2 månedslønner på denne tiden og tilsvarer en pris på mellom kr. 50000-70000 i dag for ikke å ta for hardt i.

Sjeviotsauen kom denne perioden fra Skottland og det var en del av denne rasen i Fræna i tillegg til ryggja- og dalasau. Den første spelsauen ble innkjøpt til Fræna tidlig på 60 tallet av Ingolf Myrbostad og Arnold Gjendem som kjøpte dyrene fra Sigurd Brevik i Isfjorden . Det siste tiåret har Norsk kvit sau som er en blanding av de fleste "langrompa" sauerasene med unntak av sjeviot tatt over som hovedrase.

Det ble etter hvert færre bruk med sau og buskapene har blitt større og større. Miljø og samhold blant sau holderne har hele tiden vært spesielt godt og gjort interessen for sau stor. Dette har i alle år gjenspeilet seg på fagmøter, årsmøter og fagturer med ekstremt god oppslutning. Noe som blir satt stor pris på av besøkende og foredragsholdere.

Geiteholdet i Fræna.

Før og under siste krig var det geit i Bjørnøsa, på Hol, og i Rødal og på Melsætra.

I 1956 ble det oppsving med geita i Fræna. Fellesfjøset i Rødalen ble bygd og tatt i bruk i 1957 av Per Rødal, Torbjørn Rødal, Bård Hauge, Gudmund Rødal og Hans Bakke. Det var i denne perioden i tillegg geitedrift på Hol, i Børesdalen og på Syltesætra.

På grunn av mottaksproblem og at den ble priset til kumelk ble geitemelkproduksjon avsluttet i 1970. De siste som slutta var Gudmund Rødal, Sigbjørn Bakke og Simon Hol. Etter den tid har det kun vært ammegeit i kommunen med unntak av litt hjemmeproduksjon av geitost i Rødalen.

Fræna Sau og geitavlslag si historie, utdrag fra styreprotokollene.

Laget vart skipa 28. februar 1958 på landbrukets dag i Elnesvågen, etter initiativ fra Torbjørn Rødal. Etter å ha orientert om saka fikk han en del interesserte med seg til å starte laget.

Valgt som det første styret ble:

Formann: Torbjørn Rødal

Styremedlemmer: Sverre Malmedal, Simon Hol, Ingolf Myrbostad og Einar Moen

Kontingent første året var kr. 5,- av dette kr. 3,50 til landslaget og kr. 1,- til fylkeslaget og kr. 0,50 til lokallaget.

Første styremøte registrert i møteprotokollen var på Vonheim 7. mars 1958. Det hadde da tegnet seg 15 medlemmer.

På landbrukets dag i 1959 var statskonsulent Fjeld og holdt et foredrag om sauen og fôring.

På medlemsmøte i 1960 ble det besluttet kjøp av en motorklippemaskin med andelseige der hver gikk inn med en andel på kr. 15,- i tillegg var det en leiesats på kr. 0,50 pr. klipt dyr. Ikke medlemmer kunne og låne maskinen men måtte betale kr. 1,- pr. dyr.

Dette året ble det og besluttet at Harald Moen og Gunnar Moen skulle reise på Moldeutstillinga for å kjøpe en avlsvær. Det ble kjøpt en 2. pr. vær (Støar) fra Ivar S. Mo fra Ålvundeid til en pris på kr. 1000,- + frakt og omkostninger. Det ble tatt opp lån på kr. 1500,- i Romsdals Sparebank til kjøp av avlsvær og motorklippemaskinen.

På Moldeutstillinga dette året ble det oppfordret til å starte med helårs ull.

Springpenger ble satt til kr. 5,- pr. sau for medlemmer og kr. 15,- for ikke medlemmer.

Væren ble stasjonert hos Harald Moen. Dette året kjøpte laget inn 16 stk. ættbokførte dalasaulam, disse lammene ble solgt til medlemmene for kr. 225,- til kr. 300,- pr. stk

I 1961 er medlemskontingent øket til kr. 10,- Ellers er saker dette året at en søkte kommunen om endring av sauesankerdag til 28. september for å unngå kollisjon med første jakt dag. Det var arrangert møte der det var besøk fra sauebonde Knut Rødland fra Bergsdalen i Hordaland. Einar Moen var på saueklipperkurs i Isfjorden dette året. Og i november dette året holdt han klippekurs i garasjen til Torgny Håseth. Den ny innkjøpte væren Støar ødela krysset denne høsten. Derfor ble det gjort en hastehandel i Vistdalen der væren Ruggen Åse ble kjøpt.

Dette var og det første året vi hadde sankebasar som var utnevnt av kommunen og det vart utarbeid skjema for tap av dyr på beite.

I 1962 gjorde styret vedtak om å starta opp en rovdyrkampanje der den som tok av dage flest rev og ørn i 1962 (1 ørn telte for 2 rever). Vandrepokalen vart satt til en verdi av ca. kr. 100,-. Finansieringa av premien var kr. 2,50 pr. medlem i tillegg ble ikke medlemmer og spurt om de ville være med, resten ble dekket av lagskassen. Premie med inngraving ble kjøpt inn og utstilt på runde i forretningsvinduene i Elnesvågen, Moen, Julseth og hos Sætervik. Håkon Talstad fikk 1 aksje i rovdyrpokalen.

I 1963 kjøpte laget risbitværen Fjellfinn fra Eirik Bryn på Voss for kr. 1500,-. Satsene til springpenger vart øket til kr. 8,- for den nye væren. Dette året ble det innført at de to værene i lagets eie ble byttet hver tredje dag mellom forvertene Harald Moen og Anders Ødegård. Det vart i tillegg kjøpt inn ei Haupner motorklippemaskin til utleie for medlemmene. I 1963 var en av sakene som ble behandlet fellestransport til småfesjået i Molde. Det vart stilt 56 sau og 21 geiter frå laget. På årsmøtet dette året var fylkesagronom Indreeide til stede og holdt foredrag og viste lysbilde. Som ny formann ble Einar Moen valgt. Dette året var det for første gang matservering på årsmøte etter vedtak om dette i styremøte tidligere på året. Det var nå 44 medlemmer i laget. Arvid Tornes fikk aksje i rovdyrpokalen etter å ha tatt av dage 3 rever av totalt 16 i gamle Fræna dette året.

I 1964 gjorde laget vedtak om å leie 3 lastebiler til å kjøre til utstillinga i Molde 13. oktober. Dette året er det diskutert en del om sperregjerde mellom Eide og Fræna etter problem med frænsau på Brandsætra. Det var nå 54 medlemmer i laget. Det ble dette året ble væren Gullgutt kjøpt inn fra Olai Halaas, Nosbygda. Væren vart utplassert hos Johan Aas på Tornes. Medlemmene på Tornes forskutterte til sammen kr. 500,- for å få plassert vær på Tornes. Lags væren Ruggen Åse vart slakta dette året. Laget fikk og kr. 210,- i tilskudd for felles ull innsamling. Det vart for første gang valgt avls utvalg i laget og valgt ble Sigurd Mordal, Jørgen Sylte og Gunnar Moen. Lags værene ble brukt til 237 sauer og springpenger utgjorde kr. 1837,-. Johan Voll fikk aksje i vandrepokal etter å ha tatt av dage 8 rever av totalt 24.

I 1965 ble det besluttet å starte med avls kontroll i Fræna og 24 medlemmer ble med og hadde totalt 460 sau. Dette året ble 2.pr. væren Pelle kjøpt og etter å ha avertert i Norsk Sau og Geit ble Brynrugg kjøpt inn. Gullgut og Fjellfinn ble besluttet solgt dette året på grunn av slektskap. Det var rekordoppslutning om sjået i Molde dette året totalt 100 dyr fra Fræna stilte. Arvid Tornes fikk sin 2. aksje i vandrepokalen og fikk den derfor til odel og eie etter å tatt av dage 21 rever av totalt 44 dette året.

I 1966 ble Jørgen Sylte valgt til formann. Avls utvalget besto nå av Lindy Eidem, Arnolf Gjendem og Gunnar Moen. På årsmøtet var Herredsagronom Olav Mork og viste filmene rettleiding under lamming og handsaming og sortering av ull.

På årsmøtet for 1967 på helsehuset var formann i fylkeslaget Øyvind Solli til stede og viste film om snylterplage på sau andre tema var sau kontroll og værring.

I 1968 ble Torbjørn Rødal valgt til formann. Dette året ble væren Gullklomp kjøpt og ble brukt til hele 120 sauer, springpenger fortsatt kr. 8,-. Dette året ble dei to gamle klippemaskinene byttet inn til en verdi av kr. 300,- og ei Steward klippemaskin til kr. 736,- ble kjøpt.

I 1969 er begge lagsværene flytta til Gunnar Moen på grunn av at de var lite bruk på Tornes.

På årsmøtet i 1970 var veterinær Røen frå mastittlaboratoriet til stede og orienterte om innvollssnyltere og lammesjukdommer. Ny formann dette året var Torgny Håseth. Det står og referert i styremøte dette året at det var et ønske om å få til værring, Fylkesagronom Halvorsen var til stede for å orientere om dette, videre ble det orientert om ”godtgjørelse for tap av sau på beite og godtgjørelse for sanking. Sankelaget ble oppstartet dette året og det ble det kjøpt inn 3 nettingbunter for sankelagets regning til Sverre S. Malmedal, Palmer Nøsavik og Torbjørn Rødal. Og det ble pålagt Anders Ødegård og Sverre S. Malmedal å lage en tilfredsstillende sankehage på Malmesætra. Dette året ble den første indekssværen 687738 Pekonen med ind. 112 kjøpt frå Per Kvemo, Kvelia i Grong for kr. 2000,- + moms og frakt. Springpenger ble satt til kr. 12,- og kr. 25,- for ikke medlemmer.

Det ble i lagets regi sendt protestskriv til Fræna Kommune om at skuddpremie på rev måtte opprettholdes, da det var kommet noen for øre at denne skulle bort. (Sannsynligvis det vi i dag kaller en lekkasje.) Det var i denne perioden stor aktivitet og mange møter i lagets regi.

I 1971 ble det lyst ut i Adresseavisen der en forespurte etter tilbud på vær med ind. På minst 112. Det ser ut til å ha vært dårlig respons på annonsen da det ble kjøpt en vær fra Vistdal med indeks på 106.

Dette året ble det og sendt ut rundskriv til alle medlemmer etter at noen hadde sendt voksne sjeviotværer på beite, og det en gang for alle måtte bli slutt på den slags trafikk. Dette under henvisning til hanndyrloven .

Laget hadde 32 medlemmer i 1971 og det ble i sankelaget sleppt 442 sauer og 486 lam.

I 1972 var det et stille år står det referert fra årsmøtet, værring og sau kontroll var fortsatt et tema. 4 medlemmer var på klippekurs i Molde.

Som ny formann i 1973 ble Einar Moen valgt. Til hjelp i sankinga dette året ble det kjøpt inn 2 stk ”Walkie Talkie og apperata virka godt i praksis” som det står i referatet. Felles ull innsamling som før.

På årsmøtet i 1974 var fylkesformann Øyvind Solli til stede og holdt ei god orientering om aktuelle spørsmål innen saueholdet. Formannen deltok også på formannsmøte/saudag på Tingvoll sammen med en 6 andre interesserte lags medlemmer. Indeks vær ble innkjøpt fra Vistdal Værring med en ind. på 111.

På årsmøtet på Helsehuset i 1975 ble det gjort vedtak om premiering av de som hadde skutt mest rev i 1975 med kr. 600. Forvertene til lags værene ble tildelt kr. 100 i føringstilskudd pr. år. 3 medlemmer deltok på sauedag i Innerdalen.

I 1976 var Bjørn Fuglset til stede på årsmøtet for å orientere om kontrollen på sau og han sa seg villig til å være med på å få dette i gang i Fræna.

Etter 8 år i avls arbeidet ble det besluttet å slakte den første indekssværen i laget Pekonen. 8 medlemmer var på sau dag på Ørskogfjellet.

Et hett tema dette året ble hundesaka der Magnus Malme fikk bot for å ha avliva en laushund som først hadde jaga flere dyr på Bårsvatnet i Moldemarka og i forbindelse med berging av disse gikk hunden til angrep på Magnus som avlivet den på stedet. Denne saken hadde mye media dekning og i sympati fikk laget inn følgende beløp.

Sjøholt Sauavlslag ga kr. 500,-, Molde Bondelag kr. 50,-, Fræna Bondelag kr. 100,-, kr. 15,- fra Martinus Sylte fra Tresfjord og kr. 500,- fra Fræna sauavlslag til dekning av bota som han fikk. Einar Moen og Torbjørn Håseth ble valgt til å overrekke pengene som var ca. det dobbelte av boten.

I 1977 skulle alle lag registrere laushunder i beiteområdet og sende dette til landslaget. 2 nye lags værere vedtatt kjøpt. Kr. 1292,15 mottatt for felles innsamling av ull.

Som ny formann i 1978 ble Torbjørn Håseth valgt. Mange fra laget tok turen til sau dag på Vangshaugen turisthytte i Sunndalen dette året. Det ble kjøpt inn felles kapslingsvæske for deling til medlemmene. Den første lags væren av spel ble kjøpt dette året i tillegg til de tre lags værene av dala en hadde fra før. Sau utstilling i kommunen var tema og Fylkesagronom Løfaldli var positiv til tanken.

Sau dagen i 1979 var på Strandafjellet og det ble organisert tur fra laget dit.

Den 1. oktober 1979 skulle den første sau utstillinga i Fræna avholdes i sauefjøsset til Erling Kvammen, men noen få dager før kom det pålegg om avlysning av sjået på grunn av påvisning av mædi i Møre og Romdal. Kåring av værlam ble gjort i den enkeltes fjøs. 10 stk med i sau kontrollen etter at det har vært i gang i 4 år og stadig nye viser interesse for å være med.

Utbetalt skuddpremie på rev dette året Arve Myrbostad 5 rever kr. 200,- Arne Sande 4 rever kr. 100,- Magnus Malme 4 rever kr. 100,- og Sigvart Tornes 4 rever kr. 100,-

I 1980 ble det avsatt kr. 1000,- fra laget til skuddpremie på rev. Sau dagen dette året var på Trollstigen og flere fra laget tok turen dit. Også dette året ble det søkt om å få arrangere sau utstilling i bygda, men restriksjonene pga. mædi var ikke lempet på så utstilling ble det ikke. Det ble derimot kåret 1 spelværlam og 7 dalaværlam rundt om i buskapene. 14 stk. var med i sau kontrollen dette året.

Som ny formann i 1981 ble Elling Kvammen valgt. Laget organiserte vaksinerings av sau. Også dette året ble det søkt om å få arrangere sau utstilling uten at dette lyktes. 2 filmer innkjøpt av laget til utlån til medlemmene ang. ull/klipping/behandling og lamming.

Dette året var kåringa av værlam samla på ett sted for første gang. Laget har nå 5 indeks værere 2 spel og 3 dala. 7 medlemmer reiste til Gråhaugen Fjellstue i Surnadal på sau dag. 15 medlemmer med 650 vinterfora sauer i sau kontrollen.

I 1982 ble det på nytt søkt om å få arrangere sau utstilling noe vi endelig fikk lov til. Den første sau utstillinga i Fræna ble avholdt på Damhaugbakken torsdag 30. september 1982. Det var god oppslutning om utstillinga og hele 91 morsau med lam stilte samt 6

avkomstgranska verar det var totalt 14 utstillere. Det var nå 21 medlemmer i sau kontrollen.

Den 18. mars 1983 var det sau kveld på Bamsekroa med fagforedrag av distriktsveterinær Månum med lysbilde og filmframvisning med hele 90 personer til stede.

Dette året var det en del diskusjoner om alveld som var blitt et problem. Blodprøvetaking av værene var diskutert da det var håp om å finne avlsmateriale som var motstanddyktige mot sjukdommen. Dette året var det kårings sjå på Syltesætra sankeplass den 3. okt. Sau dagen dette året var i Innerdalen. Det var og fagmøte på Bamsakroa der vi hadde besøk av generalsekretær Dagfinn Drabløs og fylkesformann Lars Hunnes med 65 fremmøtte. Laget disponerte nå 6 avls værer av dette 3 dala, 1 finnekryssing og 2 spel værer.

I 1984 ble Atle Moen valgt som formann og laget hadde da 63 medlemmer. Det ble søkt om å få arrangere sau utstilling noe vi til slutt fikk under forutsetning at laget stod for betaling av dommere og tillaging og trykking av katalog. Utstillinga ble for første gang arrangert ved Samuelson Maskin i Malmefjorden med ungdomshuset som kafeteria. 132 mordyr med lam og 11 indeks værer frå Fræna, Eide, Molde og Gjemnes var påmeldt. Det ble delt ut 29 stk. 1. premier, 56 stk. 2. premier og 14 stk 3.premier. Det ble gjennomført en markedsundersøkelse på sauekjøtt dette året der vi var rundt i alle butikker med spørreskjema om hva de hadde av slike varer. Denne undersøkelsen ble gjennomført 4 ganger dette året for å se om det var sesongvariasjoner.

I 1985 var det 69 medlemmer. Med følgende aktiviteter i laget: Felles innkjøp av merkeutstyr. Organisering av vaksiner, ull innsamling. Klippekurs ble arrangert i lagets regi med den eneste godkjente klippeinstruktøren i fylket Elling Kvammen. Også dette året ble det arrangert morsau utstilling med god oppslutning. Håvard Ukkelberg fikk premie for beste buskap med 6 førsteprmier. Laget disponerte nå 8 indeks værer.

I 1986 fikk vi nok en utfordring med Tsjernobyl ulykken og det ble avholt fagmøte om radioaktivitet der fylkesagronom Asbjørn Løfaldli, Sivert Skålholt fra slakteriet og Herleiv Bjørnøy frå Næringsmiddeltilsynet deltok. Det ble innsendt prøver av 18 dyr som alle viste over grensen på 600 i becquerel. Det ble pålagt 4 ukers nedføringstid på Valltua, Kvannfjellet og 6 ukers nedføringstid i områdene Skalten, Rødal, Børesdal og Malmesætra. Kompensasjon fra staten var kr. 4,- pr. dag. 72 medlemmer i laget. Pga. arrangement av sau utstilling årlig har oppslutninga om sau kontrollen øket og hadde nå 27 medlemmer.

I 1987 øket medlemstallet til 77 medlemmer. Radioaktivitet var fortsatt et hett tema det ble målt på 72 sau med becquerel verdier mellom 170-930. Syltesætra og Valltua fikk tvungen nedføring på 2 uker og resten av kommunen 4 uker. Den nå så tradisjonsrike sau utstillingen ble arrangert. Beste resultat på lammevekter i manns minne

I 1988 ble et prosjekt på alvelforskning startet og laget støttet dette arbeidet med kr. 500,- Det ble sanket sopp for å ta prøver av denne da det var en mistanke om sammenheng mellom becquerel tall i sopp og sau.

Laget hadde fagmøte på Frænabu der heradsagronom i Rindal og sauedommer John O. Røen hadde foredrag om oppføring av overskuddslam. Roald Øygard fortalte om utviklingen i saueholdet i Fræna 65 møtte frem. Dette året var også gjetarhundinstruktør Rolf Lange fra Vistdal og holdt kurs for 9 av våre medlemmer. Pga. svært dårlig vær ble den praktiske delen av kurset avlyst.

Overraskende nok var det høyere innhold av becquerell dette året på Skaret ble det målt i snitt ca. 1500 becquerell, men nedføringa gikk greitt og ingen dyr ble kassert.

Sankeresultatet var det beste noensinne med 2,1 % tap. Laget var dette året 30 år og vi hadde jubileumsutstilling og 117 morsau med lam var påmeldt. Det kom dyr fra Fræna, Eide, Gjemnes, Molde, Tingvoll, Nesset og Ørskog på utstilling. Dei fire beste kåra verlamma ble dette året satt inn i værringen. Laget hadde nå 14 eliteværer 7 dala og 7 spel. Fjellgutt ble denne høsten brukt til hele 200 sauer.

I 1989 hadde laget 70 medlemmer. Det ble 15 cm nysnø i slutten av mai like etter at dei fleste hadde sleppt til fjells. Det såg svært lite trivelig ut en periode og dette påvirket nok lammetapet noe negativt. Becquerel innholdet gikk ned og det var kun Malmesætra som hadde 14 dg. nedføring. Lagsværen Flåmann 8560956 ble brukt til 217 sauer noe som var ny rekord. På fagmøte var konsulent fra NRS Ingunn Ormstad og snakket om nye klassifiseringsresultater. Det står i referatet (referent Einar Moen) ”Det var en livlig diskusjon om de ymse emnene, om nevnte konsulent fant noe positivt i diskusjonen til å notere seg står igjen å sjå”

I 1990 hadde vi også nysnø i fjellet i slutten av mai, reven var registrert som et økende problem. Dette var første året etter Tsjernobyl ulykken at det ikke ble nedføring av sau i Fræna, vi håper dette aldri blir et problem igjen.

Det var igangsatt en aksjon fra Ålvundeid sauavlslag med et ønske om å markedstilpasse produksjonen ved å redusere antall vinterfora sau. Styret mente dette var feil strategi og ønsket i stedet at salg og markedsarbeidet ble øket. Beiteområdene registrerte andel av tapet som skyltes alveld. Sørsida og Skalten hadde de største problemene.

I 1991 var det store alveld tap i kommunen og lammevektene var lave. Laget hadde årlige aktiviteter som organisert ull innsamling, felles vaksine bestilling, sau utstilling i tillegg til kurs i vurdering av spelsau ull og kurs i klipping og ullbehandling. 4,2 km sperregjerde i Skalten ble ferdigstilt dette året. På årsmøtet var Sivert Skålholt fra NRS til stede med fagforedrag om ”Er sauen et ålreit dyr”. Dette året var det en liten økning i becquerel innholdet igjen og det ble nedføring i Sandsbukta, Tusten og Langdalen.

I 1992 hadde vi igjen møte på Frænabu med 70 fremmøtte, distriktsveterinær snakket om forberedelser til lamminga og det ble vist to videofilmer. Laget hadde nå 20 indeks værer 8 dala, 8 spel, 4 steigar og i tillegg til 2 kåra værlam av suffolk og oxford down. Det nye systemet for vær indekser blup systemet ble innført og dette medførte store endringer. Ingen nedforing pga. becquerel dette året.

I 1993 ble Elling Kvammen valgt som formann. Anton Even Lønset holdt klippekurs for lagets medlemmer. På nytt ble det nedforing pga. for høye becquerel nivåer på Malmesætra, resten av kommunen ble frisone.

Det ble arrangert 35 års jubileumsfest 20. mars på Skarstua med 70 deltagere, festtale var ved Gunnar Waagen og prolog ved Einar Moen. Ottar Ødegård hadde laget sauesankervise tilegnet laget og melodien hadde Oddmund Aas laget. Det vart delt ut påskjønnelser til tidligere ledere i laget.

I 1994 var sau dagen arrangert på Skaret i Fræna programmet inneholdt blant annet demonstrasjon av gjeterhund, og foredrag av Erling Skurdal om utmarksresurser og organisert beitebruk. Dette året gjennomførte 21 medlemmer kurset "kvalitet i fjøset" via 3 studieringer og med avsluttende fagmøte der distriktsveterinær Nils Månum deltok. Det var "bækre kveld" hos Per Rødal der lags værene ble presentert og diskutert, kaffe og lefser ble servert. Beitekart i kommunen ble laget dette året.

I 1995 hadde laget 75 medlemmer. Også dette året var det studiering med 21 deltagere om Beiting i utmark i praksis og plansammenheng. Avslutning av kurset hadde vi på Skaret der Roald Øygard orienterte om utviklinga i utnytting av utmarksbeite i Fræna. Også ordfører og kommuneplanlegger var til stede. 1. april var vi på fagtur til Statens forsøksgard på Kvikne dette var sammen med Eide Sauavlslag.

Det var sein vår med mye snø i fjellet denne våren noe som medførte seinere beiteslipp og tapsprosenten var også høyere enn vanlig.

På den årlige sau utstillinga i Malmefjorden hadde vi besøk fra Moen Bjøllefabrikk og Os Husdyrmerkefabrikk. Også dette året var det "Bækrekveld"

I 1996 hadde vi 82 medlemmer og startet året med fagmøte på Skaret sammen med Eide sauavlslag der veterinær Olaf Julsrud fra Agrivit holt foredrag om føring, tilskuddstoffer og sykdommer. Konsulent Heine Bakke orienterte om sau kontrollen. Den 2. april var det nytt fagmøte på Storholmen der alle sau holdere i Ytre Fræna var spesielt invitert. Det ble vist videofilmer om fødselshjelp og sykdommer på sau, i tillegg til presentasjoner av lagsarbeidet. Etter dette ble saueigarene i Ytre Fræna med i Fræna Sankelag og 5 nye medlemmer meldte seg inn i Fræna sauavlslag. Også dette året var det kald og sein vår og ekstremt mye alveld og lave lammevekter. "Bækrekvelden" var hos Håvard Ukkelberg. Laget hadde nå 19 lags værer. Av dette 15 indeks værer, 11 av dala og steigar og 4 spel værer. 1 kåra suffolk vær og 3 kåra pelsværslam. Pelslamma ble innkjøpt for å teste teorien om at de var sterkere mot alveld ?

I januar 1997 ble det på årsmøtet vist videofilm og orientert om skrapie av Nils Månum. Samme høsten ble alle sau eiere utkommandert av distriktsveterinær Nils Månum til nytt orienteringsmøte om samme tema. Pga. skrapie påvisning i fylket ble det slutt på morsau utstillinger i Møre og Romsdal og dette året var dermed denne epoken over. Laget fikk heller ikke kjøpe inn nye lags værer av samme grunn.

I 1998 hadde vi jubileumsfest (40 år) på Skarstua med 50 gjester, festtalen var ved Sivert Skålholdt fra slakteriet. Vi arrangerte rent kårings sjå og vi fikk og tillatelse til å kjøpe inn 6 nye elite værer. På årsmøtet var fylkesformann Marvin Røen og orienterte om fremtidig organisering av avls arbeidet. Gunnar Moen ble utnevnt til lagets første æresmedlem.

I 1999 ble Ståle Mordal valgt som formann. En komité ble nedsatt for å se på muligheten for å starte opp med værring i Fræna. Den 2. mars ble det sendt inn søknad til Landsrådet for saueavl om tillatelse til oppstart av værring i Fræna. Søknaden ble imøtekommet og Ring 192 Fræna Værring ble oppstartet ved at de 20 beste kåra vær lammene ble satt inn i ringen. For å komme i gang med semin var Elling Kvammen og Ståle Mordal på kurs og ble godkjente inseminører på sau. Dette ble et lite veiskille for laget ettersom værringen nå sto for avlsarbeidet.

I år 2000 hadde laget 88 medlemmer som var en økning på 9 medlemmer, dette var i sterk kontrast til de andre lagene i fylket som alle hadde nedgang i medlemstallet. Denne høsten ble det inseminert 150 sauer i laget. Dette var og første året vi hadde skanning med ultralyd for fostertelling på sauene.

I 2001 ble Arnfinn Sandøy valgt som formann. Det ble arrangert sau kveld hos Torkjell Rødal der klipping og ull behandling var tema, Elling og Sylvi Ann Kvammen demonstrerte hvorledes dette burde gjøres for å få best mulig økonomi ut av ulla. Laget utlovet skuddpremie på kr. 2000,- for felling av gaupe i Fræna Kommune.

I 2002 hadde laget 83 medlemmer og er det største lokallaget i fylket. I januar dette året var det fagdagsau på Skaret. Temaer var, Dyrking av grovfor til sau, Foring og stell og Forebygging og bekjempelse av sykdom. I etterkant av dette ble det gjennomført saueskole om emnene via studieringer. I forbindelse med avslutningen av kurset hadde vi besøk av Atle Arnesen som demonstrerte bruk av gjeterhund hos Sjur Malmedal.

I 2003 var det sterkt engasjement blant medlemmene i forbindelse med nedlegginga av slakteriet i Molde.

I 2004 hadde vi busstur til Grasdalen der Harald Vågene med frue drev med nisjeproduksjon av lam, der ble vi og servert middag. På hjemturen stoppet vi hos Kristian Stokkeland som fortalte om driften og hvorledes han håndterte 450 vinterfora sau på garden på Vestnes. Vi prøvde oss med felles fjellturet i tre forskjellige beiteområder i kommunen, det var litt lite oppmøte på disse turene. Laget arrangerte fagmøte sammen med Nordmøre og Romsdal Felleskjøp og BS. Temaer var forkvaliteter ved Jermund Vågen, slaktesesong/markedssituasjon ved Svein Bjarne Sommernes og Væren halve besetningen ved Atle Moen. 4 medlemmer deltok på gjeterhundkurs dette året. Anders Ødegård ble utnevnt som æresmedlem i laget for lang tids medlemskap, ullstasjon og bækrevert i gjennom mange år. Styreleder i NSG Odd E. Risan fra oppdal var på årsmøtet og fortalte om fremtidig sauehold.

I 2005 var det fagtur til Oppdal der Bjørn Wæhre fra BS var vert, vi hadde omvisning på slakteriet på Oppdal. Det var og gårdsbesøk med 230 vinterfora sau, med påfølgende middag i Bortistu i Storlidalen. Etter mye korrespondanse frem og tilbake ble vi til slutt registrert i enhetsregisteret i Brønnøysund dette året..

Dette året ble vi på fylkesårsmøtet kåret til fylkets beste lag med pengepremie kr. 3000,-

På årsmøtet i 2006 var fagtema Nor 98 dette var i forbindelse med at det var oppdaget et tilfelle av Nor 98 i Fræna i 2004 og Geir Grønningsæter Gjøl fra Mattilsynet for å orientere om sykdommen.

Det var betydelig økt interesse for fostertelling og laget organiserte nå dette.

I 2007 fikk vi vår første kvinnelige formann/leder Lisbeth Hollingsholm.

Vi hadde faginnslag der Britt Kari Hauger fra BS orienterte om markeds situasjonen på sau/lam. Uten at det har vært nevnt så mye om dette tidligere er ull innsamlinga hovedinntektskilden til laget og har vært det i mange år.

I jubileumsåret 2008 har det vært arrangert fagtur til Tande Gård og vi hadde også omvisning på BS sitt anlegg på Oppdal.

Endelig nådde vi også regjeringens mål om min. 40 % kvinnerepresentasjon i styret ved at Stine Rimmereid Rødal ble valgt inn som styremedlem dette året.

Og så er det tid for 50 års jubileumsfest på Grendahuset Vonheim den 25. oktober 2008.

Formenn i laget:

Torbjørn Rødal	1958-1962
Einar Moen	1963-1965
Jørgen Sylte	1966-1967
Torbjørn Rødal	1968-1969
Torgny Håseth	1970-1972
Einar Moen	1973-1977
Torbjørn Håseth	1978-1980
Elling Kvammen	1981-1983
Atle Moen	1984-1992
Elling Kvammen	1993-1998
Ståle Mordal	1999-2000
Arnfinn Sandøy	2001-2006
Lisbeth Hollingsholm	2007-

Elnesvågen, 23. oktober 2008

Atle Moen og Arnfinn Sandøy